

Розділ: Психологія праці та професійної діяльності

УДК 159.9:35.

Характеристика і класифікація управлінських рішень, що приймаються у системі ОВС України

Александров Ю.В.

У даній статті здійснена спроба класифікації управлінських рішень, що приймаються в органах внутрішніх справ України. Показано, що в результаті багатофункціональної діяльності ОВС, великого об'єму задач, що виконуються у цій системі і наявності персональної відповідальності керівного складу за приймаємі управлінські рішення, диференціювати їх досить складно. Сформульовані визначення різних видів управлінських рішень. Всі вони можуть класифікуватись залежно від їх виду, об'єму, юридичної значущості, тривалості дії, її направленості, за ступенем обов'язковості виконання, за формою вираженості.

Здійснена характеристика управлінських рішень, в якій визначено вимоги якими повинна керуватись особа, яка приймає управлінське рішення. Визначені та узагальнені умови і принципи, які є неодмінними у будь-якому управлінському рішенні, тобто виявлені загальні вимоги до різних управлінських рішень. Установлені основні етапи у підготовці і прийнятті управлінських рішень. Зазначені позитивні і негативні чинники у процесі прийняття індивідуальних і групових управлінських рішень.

Ключові слова: правоохоронна система, органи внутрішніх справ, характеристика управлінських рішень.

В данной статье предпринята попытка классификации управленческих решений, принимаемых в органах внутренних дел Украины. Показано, что в результате многофункциональной деятельности ОВД, большого объема задач, выполняемых в этой системе и наличия ответственности руководящего состава за принимаемые управленческие решения, дифференцировать их довольно сложно. Сформулированы определения различных видов управленческих решений. Все они могут классифицироваться в зависимости от их вида, объема, юридической значимости, продолжительности действия, ее направленности, по степени обязательности исполнения, по форме выраженности.

Осуществлена характеристика управленческих решений, в которой определены требования которыми должно руководствоваться лицо, принимающее управленческое решение.

Определены и обобщены условия и принципы, которые являются непеременимыми в любом управленческом решении, т.е. выявлены общие требования к различным управленческим решениям. Установлены основные этапы в подготовке и принятии управленческих решений.

Указаны положительные и отрицательные факторы в процессе принятия индивидуальных и групповых управленческих решений.

Ключевые слова: правоохранительная система, органы внутренних дел, характеристика управленческих решений.

In this article an attempt classification of administrative decisions made in the internal affairs of Ukraine. It is shown that as a result of multi-ATS, a large amount of tasks to be performed in this system and the availability of personal responsibility for the management of the management decisions, to differentiate them is difficult. The definition of different types of management decisions.

They can be classified according to their type, volume of legal significance, duration, its orientation, the degree of binding performance in the form of severity.

Committed response management solutions, which sets out the requirements that should guide the person taking management decisions. Identified and summarized the conditions and principles that are essential in any management decision that found the general requirements for different management decisions. Checking the main stages in the preparation and management decisions. These positive and negative factors in making individual and group decisions.

Keywords: law enforcement, police, characteristics of managerial decisions.

Постановка проблеми. Проблема прийняття управлінських рішень є особливо актуальною для органів внутрішніх справ, де функції підготовки і прийняття рішень на всіх рівнях системи МВС України є найбільш відповідальними та складними. Відповідальними тому, що у актах приймаємих рішень торкаються долі людей та інтересів держави, а складними від того, що у органах внутрішніх справ часто треба мати справу з багатофакторними і недостатньо прогнозуємими явищами соціальної дійсності. До того ж, в умовах різко зростаючого динамізму соціального середовища зростає складність вибору рішень, приймаємих з питань організації боротьби з правопорушниками, зростає значимість їх наслідків.

Отже, удосконалювання системи управління в ОВС є актуальною і практично важливою проблемою. Метою даного дослідження був теоретичний аналіз управлінських рішень у системі ОВС України.

Результати дослідження та їх обговорення. Проблема управлінського рішення у процесі його прийняття стає і вирішується у роботах ряду науковців, які досліджували проблеми управління у

системі МВС України [2, 3, 9, 11].

Залежно від цілей, сфери та рівня дослідження у науковій літературі даються різні визначення управлінського рішення в ОВС. Так, рішення визначається як «програма вирішення суперечностей в управлінській системі (підсистемі), яка є результатом вибору між можливими варіантами на основі поєднання знань та волі» [10]. Справедливо підкреслюється «інформаційна сутність управлінського рішення, що представляє згусток інформації, спеціально зібраної, проаналізованої та переробленої суб'єктом управління» [1]. В інших визначеннях виділяють такі «важливі, притаманні рішенню ознаки як вольовий фактор, діалектичне усвідомлення взаємозв'язку мети та засобів, моделювання, аналіз та оцінка» [5]. У акті прийняття управлінського рішення підкреслюється також його «усвідомлений характер, пов'язаний з вибором мети дії, шляхів, способів та засобів його досягнення» [7]. Ю. А. Тихомиров [12] визначає управлінське рішення як соціальний акт, підготовлений на основі варіантного аналізу та оцінки, прийнятий у встановленому порядку, який має обов'язкове значення, який містить вказівку на мету та засоби їх досягнення, який організовує практичну діяльність суб'єктів та об'єктів управління.

Найбільш припустимо для нашого вивчення визначення Д. А. Дерюгіна [4], який пише, що «управлінське рішення в органах внутрішніх справ – це волевиявлення суб'єкта управління, прийняте відповідно до нормативних актів та процедури, направлене на розв'язання питань (справ) та ситуацій, що виникають у сфері управління внутрішніми справами. Воно має організуючий, регулюючий, державно-владний характер».

Не зважаючи на розбіжність вище розглянутих дефініцій, можна виділити найбільш суттєві властивості управлінського рішення, які, на думку С. С. Маїляна [8], є доцільним об'єднати у три групи: правові, змістовні та організаційні ознаки.

До правових ознак відносять такі обов'язкові властивості рішення як правочинність суб'єкта, дотримання встановленого порядку прийняття рішення, а також непротиворічність конкретного рішення іншим діючим рішенням вищестоящих систем управління (в тому числі законам та підзаконним актам).

Змістовні ознаки рішення: цілепокладання, аналіз та оцінка, визначення шляхів та засобів досягнення цілей.

До організаційних ознак слід віднести властивості рішення бути керованою командою, організувати практичну діяльність, мати обов'язкове значення. Слід особливо підкреслити нерозривну єдність цих ознак управлінського рішення. Відсутність хоча б однієї з них виключає можливість віднесення рішень до числа управлінських або передбачає дефектність рішення.

Основами прийняття управлінських рішень в ОВС є: вказівка вище стоячих органів; збої, відхилення у роботі об'єкта управління; закінчення терміну дії попереднього рішення; необхідність корегування раніше прийнятого рішення; суттєві зміни умов діяльності керованого об'єкта; зміна штату та ресурсів забезпечення інші обставини.

У силу багатофункціонального характеру діяльності органів внутрішніх справ та великого обсягу задач рішення, вироблювані ними, вельми різні за змістом та формою.

У системі органів внутрішніх справ можна виділити три великі групи управлінських рішень, кожна з яких відповідає конкретному змісту:

- рішення в області боротьби зі злочинністю та охорони громадського порядку;
- рішення в області кадрової роботи;
- рішення в області фінансово-господарської діяльності та матеріально-технічного забезпечення.

Незалежно від належності до тієї чи іншої групи, абсолютно всі управлінські рішення мають конкретне призначення, яке має бути винесено у заголовку управлінського рішення відповідного виду (наприклад: наказ «Про додаткові міри щодо посилення охорони громадського порядку у громадських місцях»).

Вид управлінського рішення відповідає його назві. Кожний із видів має відповідати вимогам забезпечення управління (за зовнішнім видом і змістом) та мати строго визначене призначення:

- Наказ – це акт суб'єкта управління, який має вищу юридичну силу.
- Положення – це форма управлінського рішення, у якій систематизовано викладено правові норми (про порядок утворення чого-небудь, про задачі, функції, типові обов'язки і права тощо).
- Інструкція – це документ довгострокової дії, який містить систематизовані норми для організації діяльності кого-небудь.
- Указ – це форма управлінського рішення, в якому викладаються конкретні умови на нетривалий період часу або за рішенням приватних питань.
- Рішення колегії – управлінське рішення, яке розроблялось публічно, колективно, як правило, торкається діяльності відразу декількох структурних ланок, різного напрямку оперативно-службової діяльності.
- Плани – особливий різновид управлінських рішень. Плани роботи носять організаційно-розпорядчий характер, тому, зазвичай, затверджуються відповідним наказом по ОВС для встановлення посадової відповідальності указаних у плані працівників-виконувачів.

Таким чином, з одного боку, перелік видів управлінських рішень є обмеженим, з іншого боку, з практичної мети, розповсюджені й інші види документації цих рішень: плани роботи, письмові резолюції, укази, договори тощо. В цілому, достатньо складне питання про упорядкування примінення та уніфікацію окремих видів управлінських рішень у системі органів внутрішніх справ залишається до кінця не вирішеним.

Незалежно від ознаки до тієї чи іншої групи, а також від виду – всі управлінські рішення можуть бути класифіковані відповідно до ознак:

1. Залежно від обсягу вирішуваних питань управлінські рішення поділяються:

- Загальні – які мають відношення до всіх нижче стоячих за ієрархією рівнів управління і всіх структурних ланок управління;
- Приватні – які мають відношення до вирішення конкретного питання оперативно-службової діяльності;
- Локальні – які мають відношення до діяльності конкретного ОВС, його служби, структурного підрозділу (локальної зони обслуговування).

2. За юридичними властивостями управлінські рішення поділяються:

- Нормативні – встановлюють норми, регламенти, обов'язкові вимоги здійснення оперативно-службової діяльності;
- Загально значимі – мають відношення до діяльності всіх служб та підрозділів, незалежно від виконуваних функцій;
- Індивідуальні – адресовані конкретній посадовій особі (керівнику, працівнику, виконавцеві);
- Змішаного характеру – які мають юридичні властивості трьох названих груп.

3. За значенням управлінські рішення поділяють:

- Керівні – відображають зміст загальних функцій управління;
- Нормативно-організаційні – встановлюють норми організаційної властивості, тобто направлені на упорядкування роботи;
- Оперативно-розпорядчі – встановлюють норми діяльності поточної, повсякденної, оперативної властивості.

4. За тривалістю дії рішення поділяють:

- Довгострокові – які діють протягом року та більше;
- Поточні – які приймаються для виконання на конкретний період часу (місяць, квартал, півроку тощо);
- Оперативні – які приймаються для виконання негайно і, як правило, які закінчуються після виконання.

5. За направленістю своєї дії розрізняють:

- Зовнішні – які направлені на діяльність структурних ланок ОВС нижче стоячих або аналогічних за рівнем управління;
- Внутрішні – які направлені на діяльність власних структурних ланок ОВС (служб та підрозділів).

6. За ступенем обов'язковості виконання розрізняють:

- Імперативні – обов'язкові для виконання у встановлені строки;
- Рекомендаційні – приймаємі до уваги (як правило, у випадках, коли недоцільно обмежувати ініціативу підлеглого, виконавця).

7. За формою вираження рішення поділяють:

- Усні – виражені мовою, словесно;
- Письмові – оформлені з виконанням вимог єдиної державної системи документаційного забезпечення і призначені для ознайомлення виконавці під підпис [Іванов Н.Н. Управленческие].

Для розв'язання кожної конкретної проблемної ситуації процес прийняття рішення інтерпретується по-своєму. У практиці роботи органів внутрішніх справ проблемні ситуації виникають щодня, вони носять приватний характер – це надзвичайні події та злочини. Рішення у такого рода ситуаціях завжди приймають в умовах дефіциту часу та інформації. Характерним для цих ситуацій є те, що відсутній який-небудь суттєвий часовий інтервал для підготовки та узгодження рішення. Керівник органів внутрішніх справ має швидко адаптуватися до обстановки і прийняти єдине правильне рішення при мінімальній інформації про причини та умови надзвичайної події.

Для прийняття рішення в умовах дефіциту часу та інформації керівник органів внутрішніх справ має керуватися:

- 1) Чітким знанням своїх прав та обов'язків, вимог законів України і нормативних актів, які регламентують оперативно-службову діяльність;
- 2) Теоретичним знанням особливостей своєї професійної діяльності і практичними навичками, які набуто під час засвоєння теорії, тобто набутих досвідом професійної діяльності;
- 3) Умінням швидко адаптуватися до оперативної обстановки, що складається, зберігати психологічну стабільність і мобілізувати волю для виконання службового обов'язку;
- 4) Умінням швидко орієнтуватися у потоці інформації різного характеру і виділяти головні напрямки, які потребують негайного розв'язання;
- 5) Умінням розподіляти зони уваги, контролю, а також доручати рішення приватних задач іншим виконавцям, тобто володіти навичками організаторської діяльності;
- 6) Умінням чітко, лаконічно і коректно вести бесіду, ставити задачі, з'ясовувати необхідні додаткові свідчення, вимагати виконання.

У своїй діяльності органи внутрішніх справ зустрічаються з різними надзвичайними обставинами. Одні з них мають вузько направлений характер, інші можуть бути поєднані з великими людськими жертвами, високим матеріальним збитком, з погрозою соціально-політичної нестабільності, значними екологічними збитками. Перераховані ситуації, точніше їх наслідки, мають не локальний характер. Сам епіцентр виникнення надзвичайної події, зазвичай, локалізовано у чітких межах, а наслідки

розповсюдження цих надзвичайних пригод можуть охопити територію населених пунктів, районів, областей.

Органи внутрішніх справ, в силу специфіки своєї діяльності, повинні приймати участь у локалізації таких надзвичайних подій та ліквідації їх наслідків. Причини цих подій умовно поділяють на три великі групи: природного характеру, техногенного характеру, соціального характеру. Такий розподіл необхідний для забезпечення готовності будь-якого ОВС до дій у відповідних обставинах. Для цього на основі глибокого та всебічного аналізу особливостей території обслуговування (географічне положення, кліматичні характеристики, розподіл транспортних, повітряних магістралей, трубопроводів, дислокація об'єктів з екологічно шкідливими технологіями тощо) в ОВС розробляються типові управлінські рішення.

Особливістю типових рішень є те, що вони за своїм змістом є гіпотетичними, абстрактними. Тобто на основі вивчення території обслуговування у типових рішеннях розробляються варіанти розвитку надзвичайних подій природного, техногенного або соціального характеру. Згідно з цим у типовому рішенні має бути детально обґрунтовано комплексне використання сил та засобів, які є у наявності, а також порядок їх сповіщення, збір за тривоги, вирушення на місце надзвичайної події та розгортання на місці, включаючи засоби управління, забезпечення та обслуговування.

Для максимально можливого наближення типових планів до реальних дій, вони, по-перше, «прив'язуються» до масштабу території обслуговування, тобто оформляються на картах; по-друге, типові рішення перевіряються у спеціальних штабних іграх, вченнях і тренуваннях.

Таким чином, типове рішення – це нормативний акт управління і комплексного використання сил та засобів органу внутрішніх справ, який розробляється спеціальними службами та затверджується керівником ОВС завчасно з метою підготовки особового складу до дій з ліквідації наслідків надзвичайних подій природного, техногенного, соціального характеру.

Не дивлячись на різноманітність, управлінські рішення в ОВС мають наступні ознаки і характеристики:

1. Управлінське рішення приймаються людьми, а значить воно носить суб'єктивний характер. Якість рішення визначається, перш за все, якою мірою воно враховує об'єктивно існуючі закономірності у суспільстві. Знання закономірностей громадського розвитку, середовища функціонування та врахування особливостей конкретної ситуації дозволяють підходити з наукових об'єктивних позицій до винесення рішень.

2. Рішення має директивний, владний характер і обов'язково для тих, кому адресовано. Виконання рішення гарантується, а за необхідності забезпечується мірами примусу.

3. Управлінські рішення приймаються в результаті узгодження волі суб'єкта управління з волею виконавця або одного лише волевиявлення суб'єкта управління. У тому та іншому випадку рішення приймається в односторонньому порядку: воно - від компетентного органу, посадової особи – суб'єкта управління, наділеного відповідними повноваженнями.

4. Управлінське рішення або встановлює обов'язкові правила поведінки, або регулює управлінські відносини. Відтак, рішення може регулювати як абстрактні, так і конкретні суспільні відносини в соціальних системах. І в цьому управлінське рішення є рішенням-регулятором соціальних відносин.

5. Суб'єкт управління має обрати оптимальний варіант рішення. Від нього вимагається творчий науковий підхід, вміння передбачити наслідки прийнятого рішення, обачність у виборі засобів виконання рішення.

6. Управлінські рішення приймаються суб'єктами управління у межах своєї компетенції. Компетенція суб'єктів управління визначається відповідними положеннями, уставами, посадовими інструкціями та іншими нормативними актами, інакше кажучи, правовим статусом суб'єкта управління.

7. Управлінське рішення приймається у встановленому порядку. Процедура прийняття рішення регламентується відповідними нормативними актами.

Незалежно від виду, форми та змісту всього різновиду управлінських рішень, приймаємих в органах внутрішніх справ, будь-яке з них повинно відповідати загальним вимогам:

1. Наукова обґрунтованість, тобто врахування об'єктивних закономірностей розвитку суспільства. Виконання цієї вимоги забезпечується приміненням наукових методів розробки та реалізації управлінських рішень.

2. Законність, тобто базуватися на законах України. Виконання цієї вимоги забезпечується, по-перше, постійним контролем за розробкою та реалізацією рішень, а по-друге, високими вимогами до професійної підготовки тих осіб, які беруть участь у розробці та організації виконання рішень.

3. Всебічність, тобто врахування взаємозв'язків та наслідків приймаємого рішення. Виконання цієї вимоги забезпечується проведенням обов'язкового аналізу цієї проблеми, у зв'язку з виникненням якої приймається рішення, та науково обґрунтованих прогнозів.

4. Компетентність, тобто ступені пізнання вирішуваної проблеми. Виконання цієї вимоги забезпечується приміненням у ході аналізу вирішуваної проблеми різних наукових методів, а в окремих випадках залученням наукових спеціалістів, даних соціологічних досліджень та засобів обчислювальної техніки для їх опрацювання.

5. Несуперечність, тобто єдність задач, засобів та методів реалізації рішення. Виконання цієї вимоги забезпечується приміненням комплексного підходу до рішення проблеми.

6. Повноважність, тобто врахування правового статусу та повноважень як суб'єкта, так і об'єкта управління у рішенні конкретної проблеми. Виконання цієї вимоги забезпечується приміненням

системного підходу, тобто розділення кола вирішуваних питань, визначенням їх взаємозв'язків і точним адресуванням плануємих заходів компетентними виконавцями.

7. Конкретність, тобто відсутність двозначності трактування рішення. Виконання цієї вимоги в органах внутрішніх справ забезпечується, по-перше, використанням юридично точної, однозначної термінології, а по-друге, перевагою серед рішень наказової форми – найбільш лаконічної і точної.

8. Своєчасність, тобто врахування бюджету часу, необхідного для організації та виконання рішення. Виконання цієї вимоги забезпечується, по-перше, плануванням в органах внутрішніх справ самого процесу управління, який передбачає регулярний аналіз усіх сторін діяльності ОВС, а по-друге, системою контролю, яка в ОВС також має планову основу, передбачає своєчасний розгляд проблемних ситуацій і донесення рішень до виконавців. Спадкоємність, тобто розроблюване рішення має враховувати результати виконання раніше прийнятих рішень. Виконання цієї вимоги забезпечується постійним контролем за виконанням рішень і аналізу обставин, які привели до неналежного виконання наміченого.

Вироблення та прийняття управлінських рішень в ОВС здійснюється у певній послідовності і складається із ряду стадій. В основі ділення процесу підготовки і прийняття рішення на стадії лежить логіка управлінської роботи. Практика свідчить, що незалежно від види рішення процес їх підготовки і прийняття може бути в принципі однаковий.

Етап виникнення ситуації: проблема вже виникла внаслідок причин та умов її обумовивши, але масштаб проблемної ситуації для ОВС не досяг дезорганізуючого рівня.

1. Етап визначення проблеми: проблема реально впливає дестабілізуючи і відображається на діяльності ОВС.

2. Етап описання проблемної ситуації: сутність проблемної ситуації сформульована у формі доклада керівникові ОВС для прийняття необхідних мір.

3. Етап обробки інформації: сутність етапа – оцінка ступеня складності, неординарності проблемної ситуації і наявності в ОВС ресурсних засобів для адекватного реагування. Цей етап у свою чергу включає під етапи:

3.1. Збір інформації – передбачає концентрацію різного роду свідчень, які кількісно та якісно описують проблемну ситуацію.

3.2. Обробка інформації – передбачає узагальнення зібраної інформації і представлення її у вигляді, зручному для осмислення взаємозв'язків.

3.3. Аналіз інформації – передбачає примінення різних методів для виділення у зібраній інформації конкретних причин та умов, які викликали дестабілізацію роботи.

3.4. Прогнозування – передбачає оцінку ступеня складності майбутнього розвитку проблеми, а також стан керованої системи під час примінення тих або інших стабілізаційних мір.

4. Етап формування проекту управлінського рішення: на основі отриманих висновків із аналізу і прогноза розробляється проект управлінського рішення з мірами, які повинен зробити ОВС.

5. Етап узгодження пропозицій: розроблені міри (заходи) узгоджуються з припускаємими виконавцями – зміст заходів, строки їх реалізації, ресурсне забезпечення заходів, а також збір додаткових пропозицій.

6. Етап варіації управлінського рішення: в результаті узгодження з'являються варіанти (варіації) управлінського рішення, які зводяться до єдиного в результаті виконання підетапів:

6.1. Варіанти – передбачають вивчення, аналіз варіантів, отриманих в результаті узгодження.

6.2. Корисні рішення – передбачається відбір продуктивних, корисних, найбільш ефективних мір (заходів).

6.3. Вибір – передбачається включення (відбір) до кінцевого варіанту управлінського рішення найбільш доцільних мір (заходів), які пройшли узгодження.

7. Етап затвердження управлінського рішення керівником: на цьому етапі можливі дві форми прийняття рішення – одноосібне або з обговоренням серед керівного складу ОВС.

7.1. Рішення затверджуються одноосібно керівником ОВС, як правило, з питань роботи з кадрами, фінансового та ресурсного забезпечення, з питань оперативно-службової діяльності локального або місцевого характеру.

7.2. Рішення затверджуються керівником ОВС після колегіального обговорення серед керівного складу ОВС, як правило, з питань оперативно-службової діяльності комплексного, загального характеру.

8. Етап доведення рішення до виконавців: затверджене управлінське рішення доводиться до виконавців, проводиться інструктаж та роз'яснення.

9. Етап організації виконання рішення: на цьому етапі керівник забезпечує виконання поставлених задач за допомогою надання матеріально-технічних ресурсів, організаційної підтримки мотивації виконання тощо.

10. Етап контролю виконання рішення: за прийнятим управлінським рішенням організовується проведення поточного контролю (у ході виконання заходів) та наступного (кінцевого) контролю щодо виконання рішення.

11. Етап модифікації проблеми та управлінського рішення: прийняте рішення не вичерпує усіх необхідних мір, до того ж з часом змінюються і самі причини проблемної ситуації. Тобто відбувається модифікація як проблемної ситуації, так і управлінського рішення.

Слід мати на увазі, що на процес підготовки і прийняття управлінських рішень впливають багато

факторів: зміст проблеми; обстановка, що склалася; кадрові та матеріальні ресурси; організаційні; часові; психологічні та ін. фактори. У зв'язку з цим, не може бути встановлена жорстко запрограмована процедура підготовки та прийняття рішення. Мова йде про логіку дій суб'єкта управління у процесі вироблення та прийняття рішення. Залежно від особливостей ситуації і типа вирішуваної проблеми перераховані стадії можуть укрупнюватися, а деякі з них і зовсім упускатися.

У процесі підготовки управлінського рішення прийнято виділяти етап затвердження рішення – це найбільш відповідальний момент, тому що рішення приймається до виконання зі всіма витікаючі ми із нього наслідками. У діяльності органів внутрішніх справ існують два основних підходи до затвердження рішення: індивідуальний та колегіальний. Хоча можна розглядати цю процедуру з іншої точки зору і виділяти централізоване прийняття рішення і децентралізоване, за участі майбутніх виконавців рішення та неучасті. Тим не менш, індивідуальне та колегіальне рішення – найбільш характерна ознака типів рішення в органах внутрішніх справ.

Індивідуальне рішення більш переважне у тих випадках, коли час для обговорення відсутній або характер вирішуваної ситуації цілком входить до компетенції керівника і відсутня необхідність узгодження дій з іншими керівниками. Основна перевага індивідуального прийняття рішення – скорочення часу між виникненням проблеми і вибором засобів для її розв'язання. Основний недолік – підвищення ризику появи помилок через суб'єктивну оцінку проблеми.

Колегіальний підхід прийняття управлінського рішення базується на двох положеннях: група керівників приймає рішення легше (проекту рішення передують етап узгодження) і групове рішення легше виконувати (групове рішення передбачає процес координації дій різних виконавців).

У діяльності ОВС групові рішення керівників приймаються або на нарадах керівників служб і підрозділів (у нижній ланці управління) або на колегіях (верхня ланка управління) – в обох випадках існує затверджений регламент прийняття управлінського рішення. Характер питань, вирішуваних колегіями та нарадами – це комплексні питання правоохоронної діяльності, виявлення стратегічних її напрямів, протидія обставинам, які ускладнюють оперативну обстановку.

У тих рішеннях, які приймаються групою, існують очевидні переваги.

1. У групи вище здатність до рішення задач, тому що їх важливість розуміється ширше, так же як і причинні питання.

2. Група приймає всебічно розглянуте, зважене рішення, тобто висловлюються різні точки зору на вирішувану задачу.

3. Прийняте групою рішення має низький ступінь недовіри виконавців, тому що знижується ризик допущення помилки, неточності тощо.

Одночасно групове рішення може мати й недоліки. Найбільш суттєвим із них спеціалісти називають «групове мислення». Інший суттєвий недолік – тривалий час, необхідний для узгодження рішення, його обговорення і внесення нових відповідних змін.

Що стосується оцінки ефективності управлінських рішень, то вкрай обґрунтовано вважати, що ефективність приймаємих рішень може служити засобом виміру ефективності діяльності всього апарату управління ОВС. Таким чином, оцінюючи ефективність приймаємих рішень, можна стежити за ефективністю керованої системи.

Поняття ефективності управлінського рішення не може бути розглянуто ізольовано від його реалізації. Справа в тому, що ефективність рішення є не стільки в його абсолютній правильності, скільки в тому, якщо воно послідовно і в строк реалізовано, завдяки своїй правильності, досягне поставленої мети.

Отже, ефективність управлінських рішень обумовлюється як якістю самих рішень, так і якістю їх здійснення.

ВИСНОВКИ

1. Показані складнощі у процесі класифікації і характеристики управлінських рішень, що приймаються в ОВС України. Сформульовані визначення різних видів управлінських рішень та їх класифікація залежно від соціально об'єктивних чинників. Установлені вимоги, якими повинні керуватись особи, що готують і приймають управлінські рішення. Виявлено взаємозв'язок характеру управлінських рішень і результатів їх виконання.

2. Показані етапи у підготовці і прийнятті управлінських рішень і особливості цього процесу в системі ОВС України. Виявлені позитивні і негативні чинники при підготовці індивідуальних і групових управлінських рішень.

Перспективою подальших досліджень може бути пошук шляхів удосконалення процесу підготовки і прийняття управлінських рішень у надзвичайних ситуаціях, в умовах політичної нестабільності, масових безладів тощо.

Література

1. Афанасьев В. Г. Социальная информация и управление обществом / В. Г. Афанасьев. - М. : Политиздат, 1975. - 147 с.

2. Бандурка О. М. Організація діяльності ОВС / Олександр Маркович Бандурка. - Харків : Основа, 1996. - 398 с.

3. Барко В. І. Теоретико-психологічні засади управління персоналом органів внутрішніх справ : Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня д-ра психол. наук : спец. 19.00.06 «Юридична психологія» / Барко Вадим Іванович. — К., 2004. — 44 с.

4. Дерюгин Д. А. Подготовка и принятия управленческих решений / Д. А. Дерюгин. - СПб. : Санкт-

Петербургский Гос. универ., 1999. – 221 с.

5. Дружинин В. В. Идея, алгоритм, решение / В. В. Дружинин, Д. С. Конторов. - М. : Нооиздат, 1972. – 18 с.

6. Иванов Н. Н. Управленческие решения и организация процесса управления правоохранительной деятельностью ОВД / Н. Н. Иванов. - М. : Академия МВД РФ, 1999. – 127 с.

7. Ипакян А. П. Подготовка и принятие управленческих решений в органах внутренних дел / А. П. Ипакян. - М. : ВШ МВД СССР, 1971. – 144 с.

8. Маилян С. С. Подготовка и принятие управленческих решений в органах внутренних дел : Опыт системного исследования групповых форм / С. С. Маилян. - М. : Учебно-консультационный центр «ЮрИнфоР», 2000. – 159 с.

9. Медведев В. С. Психологія професійної деформації співробітників органів внутрішніх справ : Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня д-ра психол. наук : спец. 19.00.06 «Юридична психологія» / Медведев Володимир Степанович. — К., 1999. — 35 с.

10. Савин С. А. Повышение качества управленческих решений / С. А. Савин // Сб. Научные основы управления экономикой. - Вып. 2. – М. : Мысль, 1974. с. 156.

11. Сафін О. Д. Людський чинник в особливих умовах діяльності та праці : психологічний аспект / О. Д. Сафін // Проблеми екстремальної та кризової психології. – Вип. 8. – 2010. – С. 108-120.

12. Тихомиров Ю. А. Управленческие решения / Ю. А. Тихомиров. - М., 1972. – 33 с.